

Przysłówek – wskazówki pomocnicze do anotacji wydźwięku

UWAGI WSTĘPNE

- Przysłówki podobnie jak przymiotniki nie są łatwe do anotacji, ponieważ w Słownosieci mają bardzo mocno rozdzielone znaczenia. Jest to z pewnością pomocne w automatycznej analizie tekstu, ale raczej odmienne od sposobu myślenia o języku przeciętnego użytkownika języka.
- Rozdzielenie znaczeń przysłówka do wielu jednostek, które różnią tylko numerami, wymaga koniecznie obserwacji podpięcia oraz otwierania pozostałych jednostek, aby można było starannie sprawdzić wszystkie znaczenia przypisane poszczególnym jednostkom.
- Przysłówek podobnie jak przymiotnik zawsze opisujemy w kontekście:
 - czyli przynajmniej w połączeniu z czasownikiem (*ocenić bezbłędnie*) lub przysłówkiem (*mocno czerwony*), aby cały czas kontrolować, z którym jego znaczeniem mamy do czynienia;
 - lub z przymiotnikiem (tzw. przysłówki gradacyjne), które pełnią rolę intensyfikatorów, np.: *piekielnie zły*;
 - czy też innym przysłówkiem, np.: *okropnie poważnie*.
- Aby cały czas kontrolować, czy w trakcie anotacji działamy w ramach tego samego znaczenia, należy odwoływać się do jakiegoś wyrazistego połączenia: *bezbłędny strzał, bezbłędna riposta*.
- Połączenie przysłówka z czasownikiem musi uwzględniać jego kolokacje, podobnie jak w opisie czasownika, np.: czyli: *ja*

*bezbłędnie wystrychnąłem go na dudka – ‘to dobrze’ i on
bezbłędnie wystrychnął mnie na dudka – ‘to źle’].*

ETAP 1. Czy analizowana jednostka jest nacechowana emocjonalnie?

UWAGI:

- Trzeba pamiętać, że w budowie przysłówków obserwujemy takie sytuacje, gdy wydaje się, że wyraz ten pochodzi od jakiegoś przymiotnika czy rzeczownika i powinien być z nim związany semantycznie, a tak nie jest, np.: *diabelnie* współcześnie jest wyrazem zleksykalizowanym i mimo budowy słowotwórczej nie da się wywieść pochodności od rzeczownika *diabeł*. Chodzi tutaj raczej o synonimię między *diabelnie*, *niesamowicie*, *piekielnie* i intensyfikujące znaczenie ‘bardzo’. Podobnie – *bezbłędnie* (jako – *bezbłędnie mnie załatwił*).
- Warto pamiętać, że intensyfikatory (czyli jednostki o znaczeniu ‘bardzo’, których znaczenie odbiega od wynikającego z budowy słowotwórczej) mają łączliwość zarówno z kontekstami pozytywnymi, jak i negatywnymi, czyli amb.

Czy w parafrazie (czyli takiej definicji, w której znajduje się odniesienie do wyrazu bazy) znajduje się wyraz nacechowany?

Tak

Przysłówek jest
nacechowany

Nie

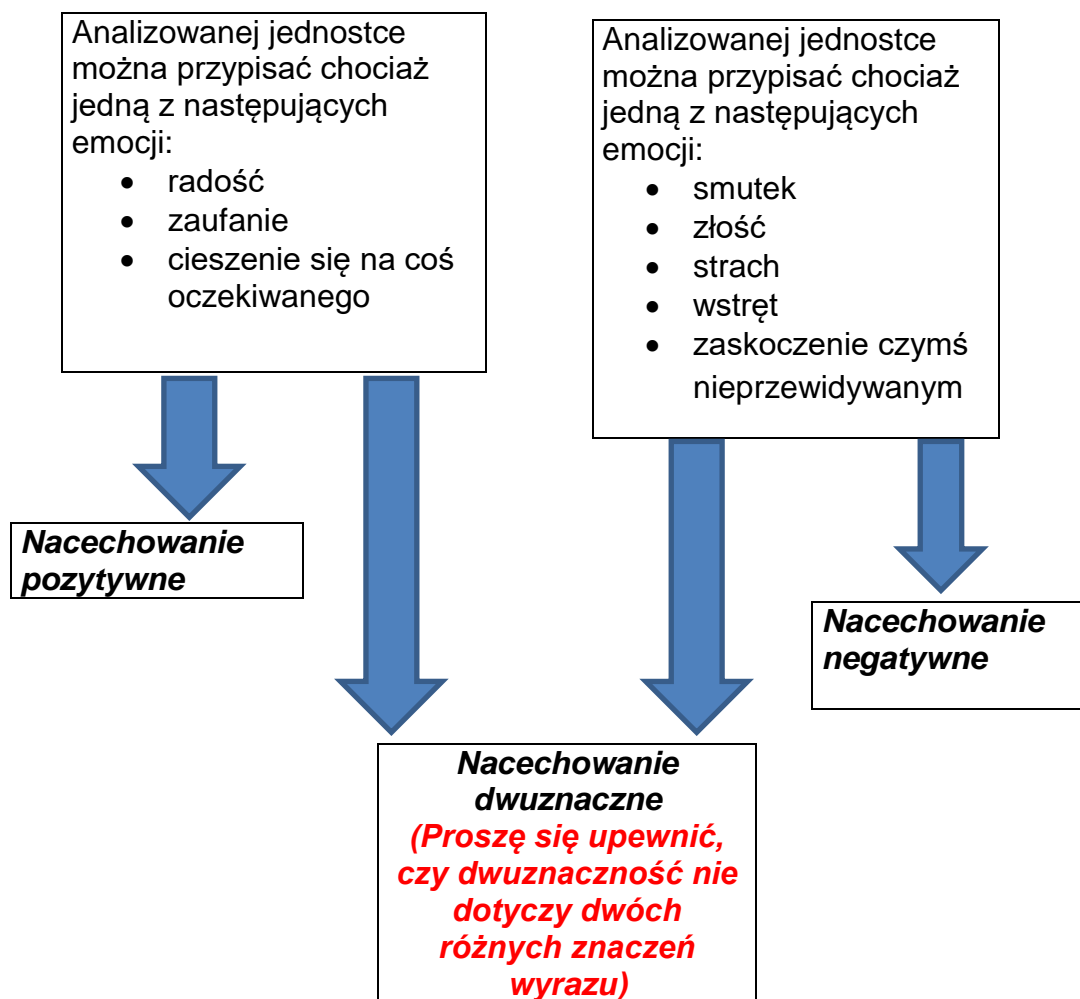
Wyraz baza jest
nacechowany –
przechodzimy do
Etapu 2.

ETAP 2. – Jakie jest nacechowanie emocjonalne analizowanej jednostki?

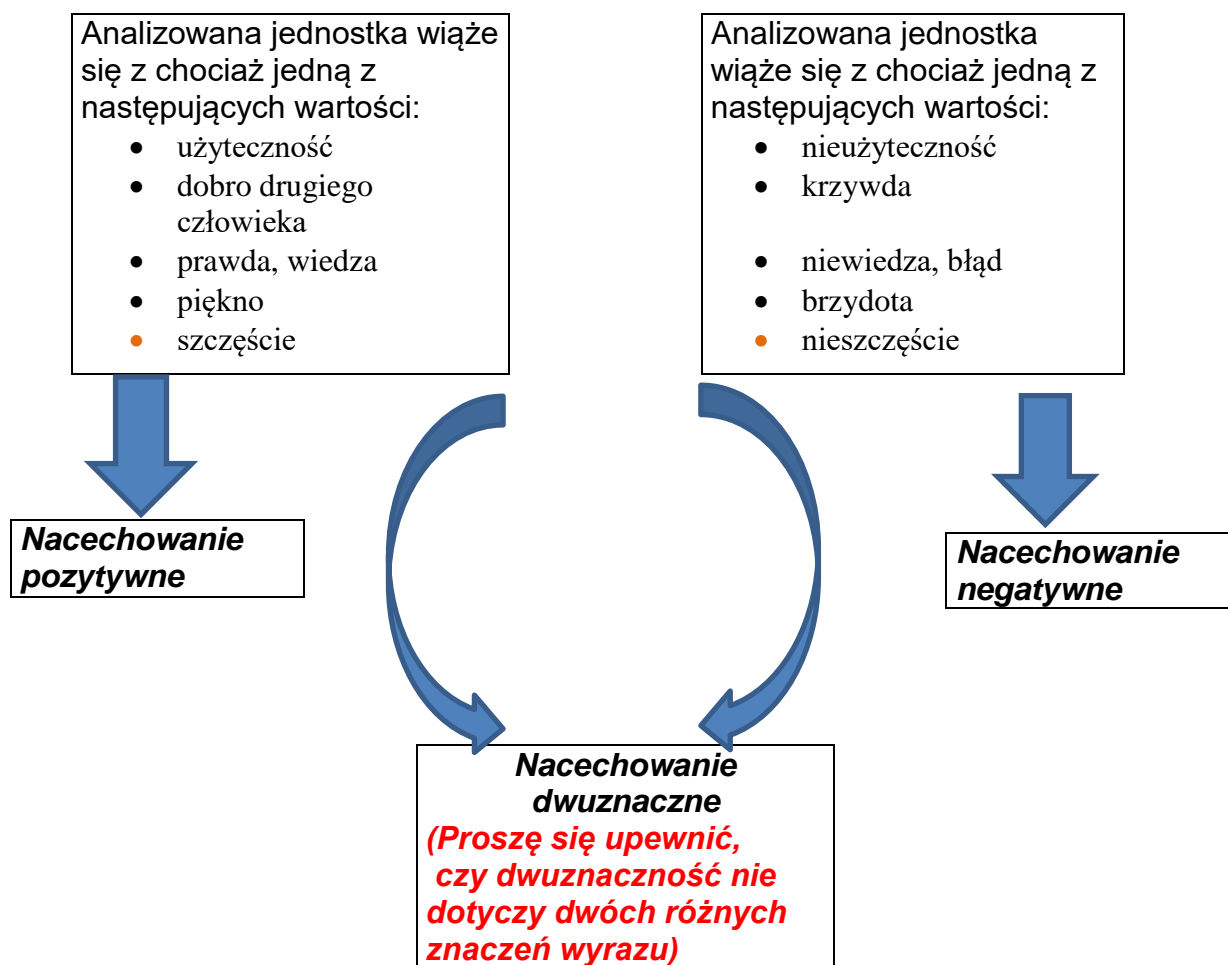
Uwaga! W trakcie analizowania jednostki ustalamy nacechowanie emocjonalne jednostki oraz natężenie nacechowania.

- **Jednostki, które w SłowoSieci mają formę stopnia wyższego lub najwyższego (*bielej, najbielej*), nie będą miały powiązanego ze swoją formą wzrostu natężenia cechy, bo to jest relacja wynikająca kontekstu porównania w konkretnym zdaniu, a nie niezależna cecha wyrazu.**
- **Zaleca się zachowanie szczególnej czujności przy anotowaniu przysłówek stworzonych przy pomocy formantów deminutywnych (*-utko, -uteńko, -uśko, -usieńko*). Są podobne do anotowanych przez w ten sam sposób przymiotników (*mokrzuteńki, czyściutki*). Wbrew pozorom zdrobnienia nie muszą mieć wydźwięku pozytywnego, a nawet mogą nieść negatywne nacechowanie emocjonalne (np. wyrażać pogardliwy stosunek lub politowanie - por. *bledziutko* 1), jeśli podstawa jest negatywna. Niekiedy formanty deminutywne niosą jedynie informację o zupełności danego zjawiska, a nie nacechowaniu emocjonalnym jednostki (por. *bielutko* 1). Takie wyrazy będą najwyżej słabo nacechowane.**

A. Przypisywanie emocji

B. Przypisywanie wartościowania

ETAP 3. – Ocena nacechowania analizowanej jednostki?

A. Testy ilustracji przykładowych w Słownosieci (obligatoryjne, ale wystarczy jednoznaczny wynik jednego testu) - jeżeli nie ma przykładów w Słownosieci, to sprawdzamy materiał przykładowy w WSJP

Cały czas kontrolujemy, czy przykłady odpowiadają analizowanemu w danym momencie znaczeniu przysłówka.

- Test na kongruencję, czyli zgodność

Czy wszystkie użycia jednostki w przykładach mają nacechowanie pozytywne, a sąsiadujące z analizowaną jednostką przymiotniki, czasowniki, inne przysłówki nie wpływają na zmianę nacechowania, ale je potwierdzają

TAK

**Nacechowanie
pozytywne**

NIE

Czy wszystkie użycia w przykładach mają nacechowanie zawsze negatywne, a sąsiadujące z analizowaną jednostką przymiotniki, czasowniki, inne przysłówki nie wpływają na zmianę nacechowania, ale je potwierdzają.

NIE

**Nacechowanie
negatywne**

TAK

Czy użycia w przykładach są różnorodne pod względem nacechowania emocjonalnego, co potwierdzają także sąsiadujące z analizowaną jednostką przymiotniki, czasowniki, przysłówki?

TAK

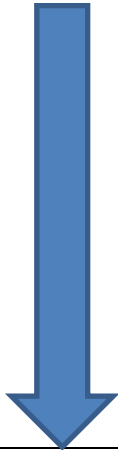

**Nacechowanie
dwuznaczne**

- Test na dysonans

Czy analizowana jednostka występuje w analizowanych materiałach przykładowych w porównaniach kontrastujących?

TAK

NIE

Czy analizowana jednostka w Słownosieci występuje w relacji antonimii właściwej?

NIE

Nacechowanie dwuznaczne

Czy w porównaniach kontrastujących (antonimia właściwa) połączonych przez spójniki rozłączne, np.: *albo*, *czy*, *będź* lub bezspójnikowo, drugi człon porównania (nie chodzi o kolejność, ale człon w parze) jest nacechowany pozytywnie.

TAK

Czy analizowana jednostka w Słownosieci występuje w relacji antonimii właściwej i można jej przypisać nacechowanie negatywne, np.: **smutno** - **wesoło** .

TAK

Nacechowanie negatywne

NIE

Czy w porównaniach kontrastujących (antonimia właściwa) połączonych przez spójniki rozłączne, np.: *albo*, *czy*, *będź* drugi człon porównania jest nacechowany negatywnie, np.: **rozkosznie** czy **złośliwie**?

NIE

Czy jednostka w Słownosieci występuje w relacji antonimii właściwej i można jej przypisać nacechowanie negatywne, np.: **dobrze** - **źle**

NIE

Nacechowanie pozytywne

B. Test z kolokatorem (obligatoryjny) - używamy kolokatora NKJP

- TEST NA KONGRUENCJĘ, CZYLI ZGODNOŚĆ

